

CISG-online 7745

Jurisdiction	Ukraine
Tribunal	Харківський апеляційний господарський суд (Commercial Court of Appeal Kharkiv)
Date of the decision	03 October 2009
Case no./docket no.	53/113-09
Case name	<i>Arkadia PP v. Krakhmaloprodukt JSC</i>

[...]

ВСТАНОВИЛА:

Позивач, ПП «Аркада», звернувся до господарського суду Харківської області з позовною заявою, в якій просив стягнути з відповідача, ВАТ «ХБ «Крахмалопродукт» на свою користь неустойки та збитків за зовнішньоекономічним договором № 6 від 04.06.2008 року на загальну суму 13 015 958,79 руб. РФ, що складається з 131604,87 руб. РФ пені, 16450,61 руб. РФ річних, 919288,00 руб. РФ реальних збитків, 11 948 615,31 руб. РФ неодержаних доходів, а також стягнення з відповідача судових витрат.

1

Рішенням господарського суду Харківської області від 23.06.2009 року (суддя Прохоров С.А.) в задоволенні позовних вимог відмовлено повністю.

2

Позивач, ПП «Аркада», з рішенням господарського суду не погодився, звернувся з апеляційною скаргою, в якій просить скасувати рішення господарського суду в повному обсязі, як таке, що прийнято з порушенням норм матеріального і процесуального права; висновки викладені в рішенні не відповідають обставинам справи; обставини, що мають значення для справи і які місцевий суд визнав встановленими, не були доведені. Просить прийняти нове рішення, яким повністю задовольнити позовні вимоги. При цьому позивач посилається на порушення господарським судом п. 2 ст. 509, п.2 ст. 11 Цивільного кодексу України, ст. 1.1 Принципів УНІДРУА, ст. 193 Господарського кодексу України, ст.ст. 525, 526 Цивільного кодексу України.

3

Відповідач, ВАТ «Хоботовське підприємство «Крахмалопродукт», надав відзив на апеляційну скаргу, в якому просить рішення господарського суду від 23.06.2009 р. залишити без змін, як законне та обґрунтоване, а апеляційну скаргу – без задоволення. Свої вимоги відповідач обґрунтовує статтями 57 та 79 Конвенції ООН про контракти міжнародної купівлі-продажу товарів – Віденської конвенції 1980 р.

4

Позивач, ПП «Аркада», надав пояснення щодо розрахунку пені за прострочення платежів, в яких зазначив, що датою здійснення оплати вважають за спірним договором №6 від 04.06.2008 р. саме дати, в які було зараховано грошові кошти на рахунок

5

позивача, які зазначені банківською установою в платіжних дорученнях на розподіл валютної виручки, що додавалися до позову.

Відповідач ВАТ «Хоботовське підприємство «Крахмалопродукт», також надав пояснення, де зазначив, що відповідно до п. 2.5 договору №6 від 04.06.2008 р. покупець зобов'язаний протягом п'яти календарних днів з моменту підписання даного договору надати постачальнику факсимільним та поштовим зв'язком: телеграми із відповідних станцій призначення на станції відправлення про готовність прийняти товар станцією призначення та імпорнтний карантинний дозвіл, виданий уповноваженим органом Російської Федерації. Зобов'язання за цим пунктом виконувались відповідачем належним чином, про наявність імпорнтного карантинного дозволу, що був виданий відповідачу 22.04.2008 р. Федеральною службою по ветеринарному і фітосанітарному нагляду Управління Россельхознадзора по Рязанській та Тамбовській областях РФ за №680831220408001 позивач був ознайомлений та повідомлений у встановлений договором строк.

6

В судовому засіданні неодноразово оголошувалась перерва для вивчення матеріалів справи та додаткових документів, наданих сторонами.

7

Перевіривши, в межах вимог, передбачених статтею 101 Господарського процесуального кодексу України, повноту встановлення обставин справи і докази по справі на їх підтвердження та їх юридичну оцінку судом першої інстанції, доводи апеляційної скарги, заслухавши представників сторін, колегія суддів приходить до висновку про залишення апеляційної скарги без задоволення, виходячи з наступного.

8

Як свідчать матеріали справи та встановлено судом першої інстанції, 04.06.2008 року між ПП «Аркада» (постачальник) та ВАТ «Хоботовське підприємство «Крахмалопродукт» (покупець) був укладений зовнішньоекономічний договір №6, за умовами якого (з урахуванням додаткових угод до нього «1 від 18.06.2008 р., №2 від 09.07.2008 р., №3 від 14.07.2008 р., №4 від 18.07.2008 р.) постачальник зобов'язався поставити 14000 т зерна кукурудзи для промислової переробки походження України врожаю 2007 року (товар) на загальну суму 94 500000 руб. РФ, а покупець, в свою чергу, зобов'язався прийняти та оплатити товар.

9

У відповідності до п. 6.2 договору №6 і додаткових угод до нього правом, регулюючим цей договір є матеріальне право України.

10

Строки поставки визначені пунктом 2.1 договору №6, а саме: з 01.07.2008 р. по 31.07.2008 р., - 5000,0 т +/-10%; з 01.08.2008 р. по 31.08.2008 р. -5000,0 т +/-10%; з 01.09.2008 р. -10.10.2008 р. -4000,0 т +/-10%.

11

Розділом 2 договору був визначений порядок поставки. Зокрема, згідно п. 2.5 покупець зобов'язаний протягом п'яти календарних днів з моменту підписання даного договору надати постачальнику факсимільним та поштовим зв'язком: телеграми із відповідних станцій призначення на станції відправлення про готовність прийняти товар станцією призначення та імпорнтний карантинний дозвіл, виданий уповноваженим органом Російської Федерації.

12

- Ціна товару була визначена у пункті 4.1 спірного договору, зокрема, вона становила 6750,00 руб. РФ за партії товару, що постачаються з 01.07.2008 р. по 31.07.2008 р. та у розмірі 6850,00 руб. РФ за партію товару, що постачається з 01.08.2008 р. по 10.10.2008 р. **13**
- Згідно п. 4.2 покупець сплачує 100% вартості фактично поставленого товару протягом 20 календарних днів з моменту відвантаження товару. **14**
- На виконання вищезазначених умов договору позивач поставив відповідачу 2 партії товару: у період з 01.07.2008 р. по 31.07.2008 р. у кількості 4928 т на суму 33264000,00 руб РФ; у період з 01.07.2008 р. по 31.08.2008 р. у кількості 4711,15 т на суму 32271377,50 руб. РФ відповідно до вантажних митних декларацій, рахунків фактур та залізничних накладних, копії яких, завірені належним чином, наявні в матеріалах справи. **15**
- Відповідач оплатив поставлений товар загалом на суму 65535377,50 руб. РФ, що підтверджується платіжними дорученнями, наявними в матеріалах справи.
- 02.09.2008 року відповідачем, ВАТ «Хоботовське підприємство «Крахмалопродукт», на адресу позивача був направлений лист №1565 з проханням припинити відвантаження товару у зв'язку з відмовою Федеральної служби по ветеринарному і фітосанітарному контролю у видачі імпорного карантинного дозволу із залученням відповідних копій документів, а саме: Протоколу про адміністративне правопорушення від 10.05.2008р., Розпорядження Управління по Рязанській і Тамбовській областях Федеральної служби по ветеринарному і фітосанітарному контролю від 16.08.2008 року. **16**
- 04.09.2008 року відповідач направив позивачеві лист з пропозицією щодо розірвання договору, посилаючись на неможливість виконати договірні зобов'язання за наявності відмови Федеральної служби по ветеринарному і фітосанітарному контролю у видачі імпорного карантинного дозволу. **17**
- За таких обставин, вважаючи свої права за спірним договором №6 від 04.06.2008 р. порушеними, позивач звернувся до господарського суду з позовною заявою про стягнення з ВАТ «Хоботовське підприємство «Крахмалопродукт» суми пені, річних та реальних збитків, недержаних доходів (упущеної вигоди). **18**
- Цивільні права й обов'язки виникають з дій осіб, передбачених актами цивільного законодавства. Підставами для виникнення цивільних прав та обов'язків є, зокрема, договори, як це зазначено у ст. 11 Цивільного кодексу України. **19**
- Зобов'язанням є правовідношення, у якому одна сторона зобов'язана зробити на користь іншої сторони визначені дії (ст. 509 ЦК України). **20**
- Відповідно до статті 526 Цивільного кодексу України зобов'язання має виконуватися належним чином відповідно до умов договору та вимог цього Кодексу, інших актів цивільного законодавства, а за відсутності таких умов та вимог - відповідно до звичаїв ділового обороту або інших вимог, що звичайно ставляться. **21**

Згідно зі ст. 610 ЦК України, порушенням зобов'язання є його невиконання чи виконання з порушенням умов, визначених змістом зобов'язання. **22**

Підприємства позивача і відповідача мають місцезнаходження в Україні і Російській Федерації. **23**

З урахуванням того, що Україна і Російська Федерація є учасницями Конвенції ООН про контракти міжнародної купівлі-продажу товарів 1980 років (Віденська конвенція), зважаючи на ст. 1(1 (а) Віденської конвенції, а також ст. 9 Конституції України, згідно якої діючі міжнародні угоди, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України, спірні стосунки підлягають розгляду на підставі положень Віденської конвенції і, субсидіарно, на підставі цивільного і господарського права України. **24**

Статтю 25 Віденської конвенції встановлено, що порушення договору, допущене однією із сторін, є істотним, якщо воно спричиняє за собою таку шкоду для іншої сторони, що остання в значній мірі позбавляється того, на що мала право розраховувати на підставі договору, за винятком випадків, коли сторона, що порушила договір, не передбачала такого результату і розумна особа, що діє в тій же якості при аналогічних обставинах, не передбачала б його. **25**

Відповідно до ст.79 Віденської конвенції, сторона не несе відповідальності за невиконання будь-якого зі своїх зобов'язань, якщо доведе, що воно було викликане перешкодою поза її контролем і що від неї не можна було розумно чекати врахування цієї перешкоди при укладенні договору або уникнення або подолання цієї перешкоди або його наслідків. **26**

Крім того, в даному випадку слід зауважити на Принципи міжнародних комерційних договорів (Принципи УНІДРУА), розроблені Міжнародним інститутом уніфікації приватного права (УНІДРУА), Італія, Рим, в 1994 році, які розглядаються в міжнародній торгівельній практиці в комплексі з Віденською конвенцією. Зокрема, ст. 6.1.14. передбачено звернення за державним дозволом. В разі, якщо законодавство якої-небудь держави вимагає державного дозволу, що впливає на дійсність договору або його виконання, і якщо ні це законодавство, ні обставини не вказують на інше, то: а) якщо лише одна сторона має своє комерційне підприємство в цій державі, ця сторона повинна зробити всі заходи, необхідні для здобуття дозволу; б) у будь-якому іншому випадку сторона, чиє виконання вимагає дозволу, повинна вжити необхідні заходи. Статтю 6.1.15. передбачена процедура звернення за дозволом. Сторона, яка повинна зробити заходи, необхідні для здобуття дозволу, повинна це зробити без невиправданої затримки і повинна нести всі пов'язані з цим витрати. Ця сторона повинна у відповідному випадку повідомити іншу сторону про видачу або відмову у видачі дозволу без невиправданої затримки. Якщо, не дивлячись на те, що відповідною стороною зроблені всі необхідні заходи, дозвіл не був отриманий і одночасно не було відмовлено в його видачі протягом погодженого терміну, або, якщо такий термін не був погоджений, то протягом розумного терміну після укладення договору будь-яка сторона має право припинити дію договору. **27**

- Матеріалами справи підтверджується, що відповідач ВАТ «Хоботовське підприємство «Крахмалопродукт» своєчасно звернувся за відповідним карантинним дозволом, і при укладенні спірного договору №6 від 04.06.2008 р. у відповідача не було підстав вважати, що у видачі такого сертифікату йому буде відмовлено, оскільки до цього часу аналогічний сертифікат був ним отриманий і використаний, у тому числі й для виконання зобов'язань за договором з позивачем. **28**
- В своїй апеляційній скарзі позивач наголошує на порушенні відповідачем п. 2.5 договору №6 від 04.06.2008 р., проте, слід зазначити, що відповідач виконав умови даного пункту, а також своєчасно вчинив дії для здобуття нового сертифікату. **29**
- Стаття 57 Віденської Конвенції встановлює обов'язок покупця сплатити в місці знаходження продавця, або, якщо оплата здійснюється проти передачі товарів оплата, в місці їх передачі. **30**
- Апелянт посилається на те, що зазначена стаття Віденської конвенції не може бути застосована до спірних правовідносин, оскільки ця стаття встановлює диспозитивну норму щодо місця здійснення платежу відповідно до умов договору. **31**
- За умовами договору №6 від 04.06.2008 р. оплата здійснюється проти передачі товару, а тому, згідно імперативної норми, оплата має також здійснюватись в місті передачі товару, що й було зроблено відповідачем в даному випадку. **32**
- Отже, прострочення платежу, на яке посилається позивач, має місце лише з точки зору умов договору, але прострочення не було, якщо застосовувати імперативну норму міжнародної конвенції, як це правильно було встановлено судом першої інстанції. **33**
- Відповідно до статті 625 Цивільного кодексу України боржник, який прострочив виконання грошового зобов'язання, на вимогу кредитора зобов'язаний сплатити суму боргу з урахуванням встановленого індексу інфляції за весь час прострочення, а також 3 проценти річних від простроченої суми, якщо інший розмір не встановлений договором або законом. **34**
- Таким чином, зважаючи на те, що з урахуванням положень міжнародної конвенції прострочення платежу не було, підстави для стягнення трьох відсотків річних від простроченої суми відсутні. **35**
- Стосовно стягнення збитків за зберігання зерна, нібито призначеного для постачання відповідачеві, на якому наполягає позивач, слід зазначити наступне. **36**
- Правовим наслідком порушення зобов'язання, у відповідності зі ст. 611 ЦК України, є відшкодування збитків. **37**
- Згідно ст. 623 Цивільного кодексу України, боржник, що порушив зобов'язання, повинний відшкодувати кредитору заподіяні збитки. **38**

Особа, якій спричинені збитки, має право на їх відшкодування. Збитки розподіляються на реальні: витрати, які особа понесла та упущену вигоду: доходи, які особа могла реально отримати, як це визначено у ст. 22 ЦК України. **39**

Проте, в матеріалах справи відсутні докази оплати за зберігання кукурудзи ПП «Аркада», поставка якої була передбачена саме для відповідача. **40**

Так, кукурудза, призначена для продажу відповідачеві, у відповідності до п. 3.1. договору №6, має відповідну якість: згідно ДСТУ 4525:2006 обов'язкові характеристики за наступними показниками: вологість - не більше 15%; сорна домішка, не більше 5% і т.д. **41**

Проте, в доповненнях: №1 до договору складського зберігання №В3-18 від 14.07.2008 року.; №1 до договору складського зберігання №В3-25 від 01.12.2008 р., - які є невід'ємними частинами даних договорів, які визначені як «Калькуляція на тарифи та послуги, що надаються зерновим складом», додаткові послуги у виді «очистки» и «сушки» не передбачені. Отже, відповідно, неможливо визначити, що зерно, для зберігання у відповідності до вимог вказаних договорів, має відношення до поставок зерна, передбачених саме договором №6 від 04.06.2008 р., укладеним між сторонами. **42**

Таким чином, позивачем ані в суд першої інстанції, ані в суд апеляційної інстанції не було надано доказів того, що зерно, яке він здав на зберігання, було призначено *саме для поставки відповідачу*, і тому відсутні докази причинного зв'язку між зберіганням зазначеного зерна і відповідачем. **43**

До того ж, обґрунтовуючи вимоги про стягнення збитків та упущеної вигоди апелянт посилається на те, що він намагався продати твар іншим покупцям за ціною 6850 руб. РФ за одну тону зерна кукурудзи, тобто згідно тих же умов, що і передбачалися договором №6 від 04.06.2008 р., про що свідчать листи –відповіді ІП Горяйнова О.М. від 02.10.2008 р. №02/10, ЗАТ «Казацький КПК» від 30.09.2008 р. №688, РУСВП «Смолевичська бройлерна птахофабрика» від 09.10.2008 р., повідомлення про проведення переговорів із зниження ціни, РУВП «1-я Мінська птахофабрика» від 31.10.2008 р. №414/2712, ВАТ «Полоцький комбінат хлібопродуктів» від 14.11.2008 р., №0/13945, РУП «ВО Білорусьнефть» від 17.12.2008 р. №16м5/4956, Департаменту по хлібопродуктам Міністерства сільського господарства та продовольств Республіки Білорусь від 09.02.2009 р. за №11/281 про зниження цін своєї конкурсної пропозиції. **44**

Тобто, позивач намагався знайти покупця на третю партію товару, що не прийняв відповідач. Позивач зміг продати третю партію товару за ціною, значно нижчою ніж була визначена в договорі №6 від 04.06.2008 р., уклавши із РУСВП «Птахофабрика «Дружба» договір №9/10 від 16.10.2008 р. та контракт №3 від 27.01.2009 р., за якими поставив 1016,15 тон товару за ціною 130 дол. США за одну тону та 2000,55 по 120 дол. США, а всього на суму 372165,50 дол. США. Позивач уклав договір №1 від 15.01.2009 р. із ЗАТ «Казацький крахмалопаточний комбінат» та поставив 988,80 тон товару за ціною 110,0 дол. США за тонуна суму 108768,00 дол. США. Позивач уклав договір №31/07-1 від 31.07.2008 р. з ПП «Торгівельний Будинок Аркада» та поставив 371,35 тон товару за ціною 1200,00 грн. на загальну суму 445620,00 грн. **45**

Таким чином, із запланованих 4387,50 тон товару апелянт продав лише 4376,85 тон зерна на загальну суму 480933,50 грн. дол.США та 445620,00 грн. **46**

Статтею 224 Господарського кодексу України встановлено, що учасник господарських відносин, який порушив господарське зобов'язання або установлені вимоги щодо здійснення господарської діяльності повинен відшкодувати завдані цим збитки суб'єкту, права або законні інтереси якого порушені. Під збитками розуміються витрати, зроблені управненою стороною, втрата або пошкодження її майна, а також не одержані нею доходи, які управнена сторона одержала б у разі належного виконання зобов'язання або додержання правил здійснення господарської діяльності другою стороною. **47**

Відповідно до статті 225 ГК України до складу збитків, що підлягають відшкодуванню особою, яка допустила господарське правопорушення, включаються, зокрема, додаткові витрати (штрафні санкції, сплачені іншим суб'єктам, вартість додаткових робіт, додатково витрачених матеріалів тощо), понесені стороною, яка зазнала збитків внаслідок порушення зобов'язання другою стороною. При визначенні розміру збитків, якщо інше не передбачено законом або договором, враховуються ціни, що існували за місцем виконання зобов'язання на день задоволення боржником у добровільному порядку вимоги сторони, яка зазнала збитків, а у разі якщо вимогу не задоволено у добровільному порядку, - на день подання до суду відповідного позову про стягнення збитків. **48**

Відповідно до статті 226 ГК України учасник господарських відносин, який вчинив господарське правопорушення, зобов'язаний вжити необхідних заходів щодо запобігання їх розміру, а у разі якщо збитків завдано іншим суб'єктам, - зобов'язаний відшкодувати на вимогу цих суб'єктів збитки у добровільному порядку в повному обсязі, якщо законом або договором не передбачено відшкодування збитків в іншому обсязі. **49**

Відповідно до статті 22 Цивільного кодексу України збитками є: витрати, яких особа зазнала у зв'язку зі знищенням або пошкодженням речі, а також витрати, які особа зробила або мусить зробити для відновлення свого порушеного права (реальні збитки); доходи, які особа могла б реально одержати за звичайних обставин, якби її право не було порушене (упущена вигода). Збитки відшкодовуються у повному обсязі, якщо договором або законом не передбачено відшкодування у меншому або більшому розмірі. **50**

Для застосування такої міри відповідальності, як стягнення збитків, потрібна наявність усіх елементів складу цивільного правопорушення, а саме: протиправної поведінки, вини, причинного зв'язку між протиправною поведінкою та збитками. **51**

Виходячи з обґрунтувань позовної заяви та апеляційної скарги позивач не довів що між понесеними позивачем збитками і розірванням договору поставки є причинно-наслідковий зв'язок, а тому відсутній склад цивільного правопорушення та підстави для застосування до відповідача відповідальності у вигляді відшкодування збитків. **52**

З урахуванням вищенаведених норм та враховуючи, що позивачем не були доведені належними доказами доводи, на які він посилається, колегія суддів апеляційної інстанції дійшла висновку щодо вірності рішення, прийнятого господарським судом. 53

Приймаючи до уваги викладене вище, колегія суддів доходить висновку, що заперечення ПП «Аркада», наведені в апеляційній скарзі, позбавлені фактичного та правового обґрунтування, на їх підтвердження не було надано відповідних доказів, а господарський суд Харківської області дав належну юридичну оцінку обставинам справи та правильно застосував норми матеріального та процесуального права, у зв'язку з чим підстави для скасування рішення господарського суду Харківської області від 23.06.2009 р. по справі №53/113-09 відсутні. 54

На підставі викладеного та керуючись статтями 99, 101, пунктом 1 статті 103, статтею 105 Господарсько процесуального кодексу України, 55

постановила:

Апеляційну скаргу Приватного підприємства «Аркада» залишити без задоволення.

Рішення господарського суду Харківської області від 23.06.2009 року по справі № 53/113-09 залишити без змін.

Постанова набирає чинності з дня її проголошення і може бути оскаржена до Вищого господарського суду України в місячний термін.